

BYMILJØ

FACADER OG SKILTE

Grønnegade med den gamle »Ringkøbing-mur«.

Udgiver

Vejledningen er udarbejdet af Ringkøbing
Kommune, Teknisk Forvaltning.

Vejledning fås hos

Ringkøbing Kommune, Teknisk Forvaltning
Ved Fjorden 6
6950 Ringkøbing
Tlf: 99 75 99 75

Medudgiver

Ringkøbing Håndværker- og Industriforening,
Foreningen til Bevarelse af Ringkøbing By og
Omegns Særpræg.

Tekst og fotos

Claus Josefsen, arkitekt m.a.a.,
Teknisk Forvaltning, Ringkøbing Kommune,
Britta Hygum, arkitekt m.a.a.,
Teknisk Forvaltning, Ringkøbing Kommune
Søren Damgaard, arkitekt m.a.a., Foreningen til
Bevarelse af Ringkøbing By og Omegns Særpræg,
HAK's Pressefoto, Ringkøbing.

Illustration og layout

Claus Josefsen, arkitekt m.a.a.,
Teknisk Forvaltning, Ringkøbing Kommune,
Britta Hygum, arkitekt m.a.a.,
Teknisk Forvaltning, Ringkøbing Kommune.

Grafisk produktion

A. Rasmussens Bogtrykkeri
Nørregade 7-9
6950 Ringkøbing
Tlf: 97 32 11 00

ISBN 87-986847-0-1

Forsidefoto: Hjørnet af Algade 4.

Bevaringsdeklarationen	4-5
Forord	6
Vejledningen	7
Bygningernes og facadernes proportioner	8
Hovedregler for bygningernes og facadernes proportioner	9
Facader og facadeudformning	10
Hovedregler for facader og facadeudformning	11
Butiksfacader	12
Hovedregler for butiksfacader	13
Alle skiltetyper	14
Hovedregler for alle skiltetyper	15
Hovedregler for facade- og udhængsskilte	16
Hovedregler for lys- og henvisningsskilte	17
Markiser og baldakiner	18
Hovedregler for markiser og baldakiner	19
Tag, kviste og ovenlysvinduer	20
Hovedregler for tag, kviste og ovenlysvinduer	21
Vinduer	22
Hovedregler for vinduer	23
Døre og porte	24
Hovedregler for døre og porte	25
Bygningernes detaljer	26
Hovedregler for bygningernes detaljer	27
Pladser, torve, gader og slipper	28
Hovedregler for pladser, torve, gader og slipper	29
Træer, beplantning, hegn, belægning og Ringkøbing-muren	30
Hovedregler for træer, beplantning, hegn og belægning	31
Tekniske installationer og belysning	32
Hovedregler for tekniske installationer og belysning	33
Generelt	34
Kommuneplan for Ringkøbing Kommune 1997	35
Litteraturliste	36

Deklarationen

Ringkøbing Byråd vedtog den 26. april 1972 en bevaringsdeklaration, som er grundlaget for udarbejdelsen af denne vejledning. Deklarationen blev tinglyst 18. sept. 1973.

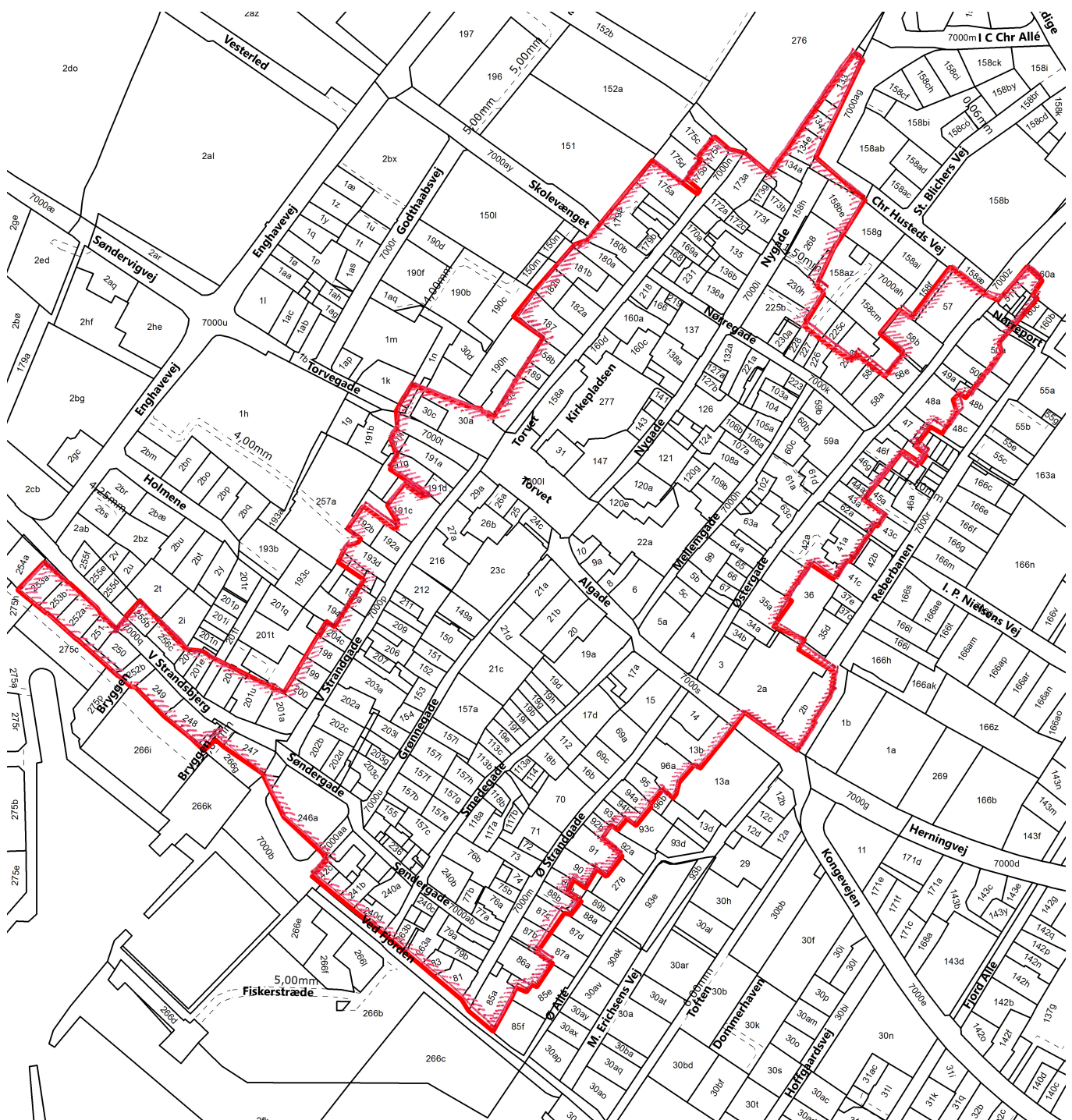
Bevaringsdeklarationen bestemmer

Citat: - at enhver ændring af en bygnings ydre i forbindelse med vedligeholdelse, ombygning eller nybygning herunder ændring af bebyggelsens indhegning, karakteristiske beplantning eller skiltning m.v. skal godkendes af byrådet (se næste side).

Bevaringsdeklarationens formål

- er at bevare bykernens smukke helhedspræg og
- at undgå ødelæggende og uhensigtsmæssig omdannelse af den eksisterende bevaringsværdige bygningsmasse.
- Derudover ønsker byrådet i videst mulige omfang at genskabe de originale bygningsudtryk, samtidig med at
- der sikres arkitektonisk acceptable løsninger såvel ved ombygninger af som ved nybygninger til den eksisterende bygningsmasse.

På kortet herunder ses det område, hvor bevaringsdeklarationen gælder.

Ø. Strandgade med den karakteristiske købstadsbebyggelse og den smukke naturstensbelægning.

Bevaringsdeklaration tinglyst 18. September 1973

Ringkøbing Byråd har i sit møde den 26. april 1972 vedtaget, at man i henhold til § 43 i Landsbyggeloven (lov nr. 246 af 10/6 1960) vil tinglyse bestemmelserne i bygningsvedtægtens § 17 på en del ejendomme i den gamle bykerne for derved at undgå ødelæggende omdannelser.

§ 17 i bygningsvedtægten har følgende ordlyd:

Stk. 1. Kommunalbestyrelsen kan gøre en byggetilladelse afhængig af, at bebyggelsen i sine væsentlige træk får en sådan ydre udformning og fremtræden, at der i forbindelse med den øvrige bebyggelse på stedet kan opnås en god helhedsvirkning.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan i byggetilladelsen stille de krav, der er nødvendige for, at bebyggelsen såvel som dens hegning, skiltning m.v. kan fremtræde på en i forhold til dens omgivelser og til den øvrige bebyggelse på stedet rimelig og forsvarlig måde.

Stk. 3. Når de i stk. 1 og 2 nævnte hensyn eller arkitektoniske hensyn i øvrigt kræver det, kan kommunalbestyrelsen forlange, at en bebyggelses ydre fremtræden bevares i samme skikkelse, i hvilken den forefindes, således at ændringer af disse forhold kun må udføres med kommunalbestyrelsens forudgående godkendelse.

Stk. 4. Bygningsmyndighedens beslutning efter stk. 3 er bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over de pågældende ejendomme uden hensyn til, hvornår retten er stiftet. Kommunalbestyrelsen lader beslutningerne tinglyse på ejendommene. Beslutningerne kan af vedkommende ejer påklages til reguleringskommissionen for vedkommende landsretskreds. Klagefristen er 30 dage fra den dag, da afgørelsen er meddelt den pågældende tillige med oplysning om denne frist og om, at klage må rettes til reguleringskommissionen.

De tinglyste ejendomme / matr. nr. er ikke medtaget hér.

Ringkøbing bymidte

Ringkøbings smukke gamle bymidte skal bevares!

Derfor vedtog byrådet i 1972 en *)Bevaringsdeklaration, hvis hovedformål er at bevare bykernens smukke helhedspræg. I denne vejledning kan De læse, hvilke retningslinier byrådet følger for at håndhæve deklarationens formål.

Bymidtens stramme gadenet med de smalle gader er bevaret så godt som uændret, siden byen blev anlagt engang i middelalderen.

Ringkøbing by opstod i midten af 1200-tallet. Det første skriftlige vidnesbyrd om Ringkøbing som købstad stammer fra 1443. De fleste af husene er opført fra slutningen af 1800-tallet frem til omkring 1940'erne.

Da bygningerne blev opført, byggede man mindre end i dag. Mange huse er forholdsvis små og lave og størstedelen af dem er opført af anonyme bygmestre, der i mange tilfælde har fulgt den traditionelle byggeskik eller har ladet sig inspirere af førende arkitekter og bygmestre.

Ikke to bygninger er ens. Men for dem alle gælder det, at de er tilpasset de eksisterende bygningers proportioner og materialer, samtidig med at huset er udtryk for den tid, det er opført i.

Byrådet ønsker

fortsat at bevare den gamle bymidte.

De enkelte bygninger skal også fremover fremstå med de oprindelige elementer, som er særpræget for netop den enkelte bygning. Det kan opnås ved f.eks. at genskabe de originale vinduer eller andre specielle udtryk ved bygningen, der er gået tabt gennem udskiftninger eller uheldige forandringer.

Vedrørende nybyggeri ønsker byrådet, at nye huse skal tilpasse sig den eksisterende helhed, samtidig med at bygningerne arkitektonisk udtrykker, hvad der er typisk for deres egen tid.

*) Se nærmere om bevaringsdeklarationen side 4-5.

Vestergade 5.

Kirken.

Ø. Strandgade 13.

V. Strandsbjerg 1, Den gamle toldbod.

Østergade/Nørregade 2. »Den gamle Købmandsgaard«.

På denne og foregående side er vist billeder af alle de fredede bygninger, der ligger indenfor bevaringsområdet. Se side 34 vedrørende fredning.

Torvet 18 - Hotel Ringkjøbing.

Den gamle borgmestergård på Torvet.

V. Strandgade 33.

Vejledningen

henvender sig til husejere, butiksindehavere, håndværkere, advokater, ejendomsmæglere, forsynings- og ledningsejere, rådgivende arkitekter og ingeniører og andre, der skal bygge om, bygge til, udskifte, bygge nyt m.m. - alt sammen indenfor bevaringsdeklarationens område.

Der bliver gjort opmærksom på de hensyn, der skal tages til Ringkjøbing bymidtes helhedspræg. Vejledningen indeholder *Hovedregler* for de enkelte bygningers proportioner, vinduer, døre, for etablering af butiksfacader, skilte og endelig for gademøbler, tekniske installationer, træer og beplantning m.m. Alle *Hovedregler* gælder for det område af bymidten, som er omfattet af bevaringsdeklarationen.

Byrådet håber endvidere, at denne vejledning vil blive brugt som inspiration og arbejdsgrundlag såvel ved ændringer, om- og nybyggeri i den gamle bymidte som i hele kommunen.

*Til højre:
Øster Strandgade.
Én af Ringkøbing's gamle
gader. Husene er vidt for-
skellige. Alligevel fremtræ-
der gaden med et helheds-
præg.*

*Herunder til højre:
Søren Harpøth's hus i
Østergade ved siden af den
tidligere sparekasse tegnet af
Ulrik Plesner.*

*Herunder:
Den gamle fredede
borgmestergård på Torvet.*

Byens særpræg

I bymidtens ældre bebyggelse er ikke to bygninger ens. Alligevel er der fællestræk ved bygningernes størrelse og udseende, der skaber en helhed.

Facadelængder og husdybder er beskedne. Sadeltagene er symmetriske, og alle facaderne er under 2 etager. Om facadernes udseende gælder det, at vinduer og døre er placeret på en næsten ens måde i alle bygninger. Alt i alt kan man sige, at facadernes lodrette og vandrette opdeling er et fællestræk, der er med til at give gaderne et ensartet udseende.

Enkelte ældre bygninger er undtagelsesvis større end nabohusene. Facaderne er her opdelt, så de synes kortere, hvorved de tilpasser sig det harmoniske gadebillede.

Den gamle borgmestergård på Torvet er en af disse undtagelser. Den lange bygning er opdelt i pudsede felter og rødt murværk, der er brudt på midten. En anden undtagelse på en større bygning er den tidligere spare-

kasse i Østergade, tegnet af arkitekt Ulrik Plesner. Bygningens overetage er trukket tilbage fra gaden, bortset fra den midterste del, der i øvrigt er en kopi af det lave nabohus (Harpøth's hus).

Proportioner

Ved om- og nybygning er det vigtigt at vurdere, om husets proportioner er tilpasset omgivelserne. Skitsen på næste side forestiller en facaderække fra Nygade.

Her ses, at selvom hver enkelt bygning er opdelt på sin egen måde, er opdelingen på nær en enkelt ejendom tilpasset hele facaderækken, således at gaden udgør et helhed. Ved særligt høje eller lange bygninger bør facaden derfor opdeles for at opnå en tilfredsstillende tilpasning til helheden.

Vedrørende husdybden gælder det, at man opnår den mest harmoniske løsning, hvis dybden er i overensstemmelse med de eksisterende bygninger.

Vestergade.

V. Strandgade.

I Smedegade ses et eksempel på en nyere bebyggelse, der på en fin måde er indpasset med såvel proportioner, materialer m.m.

Billederne viser eksempler på, at bygningerne med deres forskellige facadeudtryk alligevel danner en helhed.

Byggestil

Bygningsfacaderne i bymidten er ikke symmetriske. Alligevel fremtræder de med en harmoni, hvilket skyldes, at vinduer og døre er ensartet placeret. Se i øvrigt under afsnittet *Bygningernes og facadernes proportioner* side 8-9 vedrørende facadernes opdeling.

Vinduernes udformning følger en gammel byggetradition med vandrette og lodrette poster og sprosser. Facaderne er desuden udstyret med en række karakteristiske detaljer f.eks. gesimser, sålbænke, sokler, døre- og portindfatninger.

Den varierede detaljerigdom, som generationers håndværkertraditioner har sikret de forskellige huse, kan med få uheldige indgreb let ødelægges, hvis der uden omtanke udskiftes eller ændres i facaderne.

Materialer

Mange facader er opført af de karakteristiske mørkrøde, hårdtbrændte teglsten eller fremstår som pudsede, vandskurede, kalkede eller malede facader. Tagene er belagt med røde vingeteglsten. Vinduer og døre er af træ og malede. Kviste og tagrender af zink. Denne anvendelse af ensartede materialer skal bevares, idet den er med til at skabe helhed i bymidten.

Hjørnet af Nygade og Nørregade.

Ø. Strandgade.

Byrådets målsætning

er at bevare de eksisterende ældre bygningers facader med de oprindelige stilelementer og detaljer, som er karakteristiske for den tid, de er opført i.

Nyere eksisterende huse og tilbygninger bør tilpasses den ældre bebyggelse. Hvis det ikke allerede er tilfældet, bør tilpasningen ske, når der alligevel skal foretages ændringer eller udskiftninger.

Hovedregler for facader og facadeudformning

1. De ældre eksisterende bygningers oprindelige facadeudformning skal bevares med de materialer, stilelementer og detaljer, der hører bygningen til.
2. Ved ombygning, ændring, renovering el. lign. skal facaden så vidt muligt føres tilbage til sit oprindelige udseende, herunder bygningernes oprindelige fagdeling. Hvor det ikke er muligt, skal udformningen af facaden ske under hensyntagen til nabobebyggelsens gesimshøjder, facadeflugt, -bredder og -rytme. Alt udført på en arkitektonisk acceptabel måde.
3. Facadebeklædninger bør i princippet ikke anvendes. Ved ændringer skal eksisterende facadebeklædninger fjernes.
4. Facader i ny bebyggelse og tilbygninger skal tilpasses den ældre eksisterende bebyggelse og samtidig udtrykke, hvad der er typisk for bygningens /tilbygningens "egen tid".
5. Bygningernes facader skal udgøre en helhed fra sokkel til tag.
6. Blank mur i røde teglsten prioriteres højt, men også pudsede, berappede, vandskurede og malede ydermure kan godkendes. Farver skal godkendes i hvert enkelt tilfælde.
7. Andre materialer vil kunne godkendes i særlige tilfælde, hvis de indgår i en samlet arkitektonisk løsning, der er acceptabel såvel for den enkelte bygning som for helheden.

Torvet 14.

Nygade 20.

Nygade 9-11.

På denne og næste side er vist eksempler på vellykkede butiksfacaderenoveringer og -ombygninger. Alle er eksempler på butiksfacader, der både synsmæssigt og konstruktivt udgør en helhed fra sokkel til tag.

Butikker

blev tidligere oftest etableret i tilknytning til købmandsgårde eller til de forskellige handelsfag og håndværk, der udviklede sig i købstaden. Man indrettede enten butik i forbindelse med bygningens opførelse eller inddrog areal fra den eksisterende bygnings boligareal.

Butiksfacaders

udseende blev bestemt af vinduernes størrelse og placering. Udstillingsvinduerne var små og placeringen afstemt i forhold til murfladens vandrette og lodrette opdeling. Af konstruktive årsager var murværket mellem vinduer og døre ført lodret igennem hele facaden fra sokkel til tag.

Detailhandelen har været i rivende udvikling op gennem dette århundrede. Derfor har butikkerne etableret større og større udstillingsvinduer. Samtidig er der fremkommet nye materialer og konstruktionsprincipper. Dette bevirker, at stueetagen i såvel nye huse som ombyggede gamle bygninger ofte består af rene sammenhængende glasforløb i underetagen. Husene opleves som svævende på en glasunderdel. Den øverste del af huset mister på denne måde kontakten med stueetagen, og huset bliver delt på midten.

Algade 18.

Byrådets intention

er, at der skal være harmoni imellem bygningernes stueetage og 1. sal, idet facaden skal udgøre en helhed fra sokkel til tag. Store sammenhængende glasfacader i nederste etage skal undgås. Nyere eksisterende huse, som er opført uden denne helhed, og som samtidig ikke er harmonisk indpasset i facadens rytme, skal ændres ved ombygninger på en arkitektonisk acceptabel måde, således at helheden genskabes.

Facadebeklædninger

i stueetagen virker fremmede for husets arkitektur og kan desuden skjule eller helt ødelægge husets oprindelige, spændende detaljer.

For at bevare det harmoniske bybillede må der derfor ikke anvendes facadebeklædninger, og hvor de findes, bør facaden bringes tilbage til sit oprindelige udseende.

Hovedregler for butiksfacader

1. Såvel nye som eksisterende butiksfacader skal både synsmæssigt og konstruktivt udgøre en helhed fra sokkel til tag.
2. Såfremt en enkelt butiksfacade strækker sig over flere bygninger eller flere matrikelnumre, bør butiksfacaden opdeles og udformes under hensyntagen til de enkelte bygningers udseende og facaderytme.
3. Nye butiksfacader skal opdeles og udformes, så de harmonerer med de omgivende og eksisterende butiksfacader.
4. Murpiller i stueetagen skal bibeholdes. Hvis de mangler, bør de ved facadeændring genskabes i overensstemmelse med facadens oprindelige udseende og rytme
5. Se i øvrigt:
Hovedregler for facadeudformning side 11,
Hovedregler for vinduer/butiksvinduer side 23 og
Hovedregler for døre og porte side 25.

I billedrækken til venstre ses eksempler på udhængsskilte, der er tilpasset bygningens størrelse, arkitektur m.m. Alle skilte er enkelt og klart udformede. Fra oven og nedefter ses: Bioslippen, Nygade og Torvet.

Udhængsskiltene herover og herunder er fra Apoteket i Algade og Hotel Ringkøbing på Torvet. Skiltene er eksempler på let genkendelig skiltning af ældre dato, men stadigvæk aktuelle.

Tidligere tiders skiltning

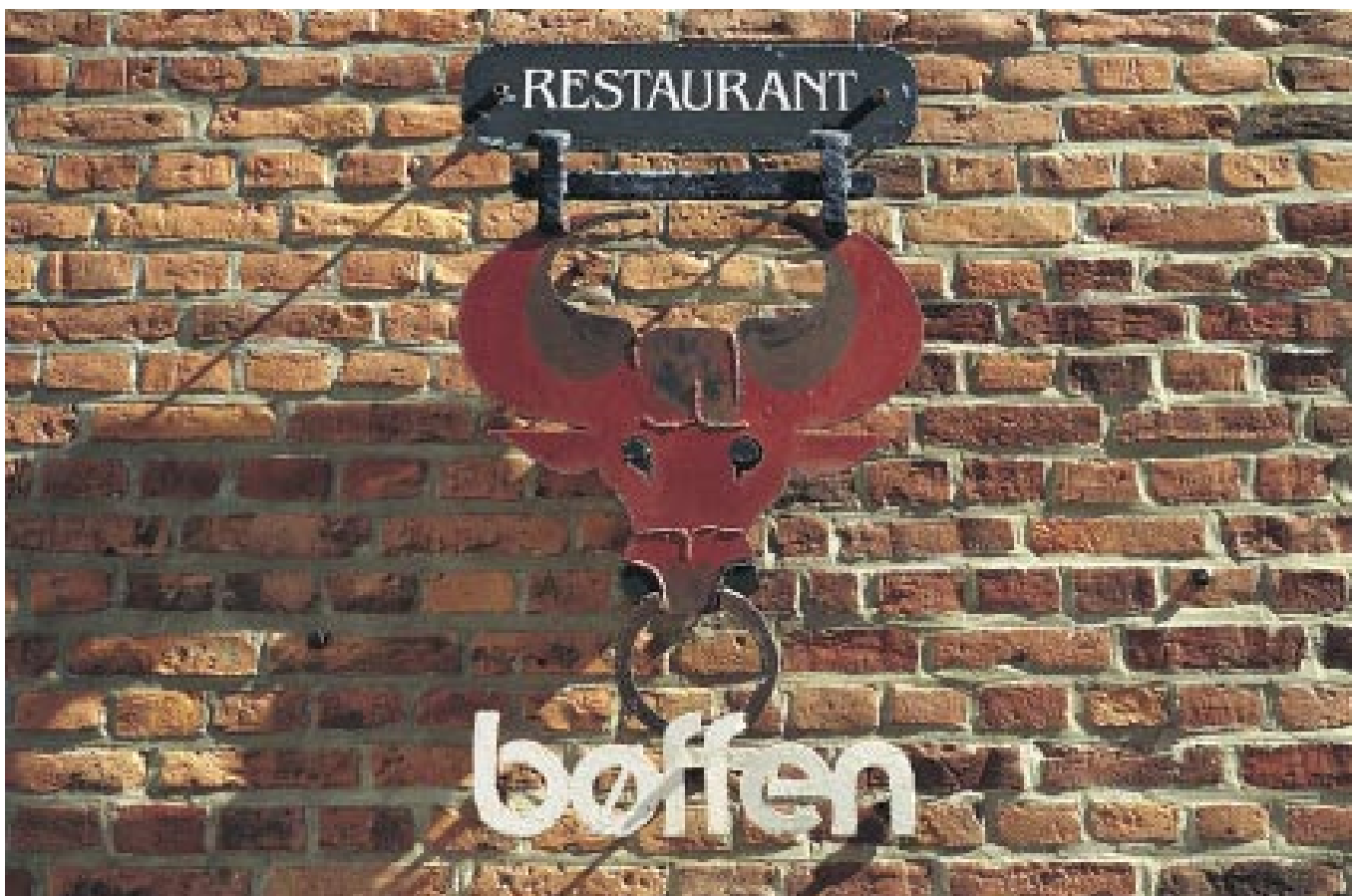
var mere enkel end i dag. Den bestod for en stor dels vedkommende af en simpel tekst og de respektive fags laugsymboler. Symbolerne var både alment kendte og let genkendelige. Bogstaverne var malet direkte på facaden. Laugskiltene var oftest opsat som udhængsskilte.

I 1960'erne og 70'erne skete der en voldsom forøgelse af skiltningens omfang og udtryk. De store lysskilte kunne fylde hele facaden og derved skjule bygningens detaljer. Herved ændrede bygningens identitet sig, og skiltskoven kunne være så tæt, at skiltene i realiteten ikke længere havde nogen effekt.

Op gennem 80'erne og i starten af 90'erne er der sket en voldsom og aggressiv landsdækkende reklamekampagne fra de store kædeforretninger og branchesammenslutninger. Mange byers centre er gjort ens og identitetsløse gennem udbredelse af vimpler, slogans og mærkevareskiltning.

Skilte i bymidten i dag

I Ringkøbing bymidte findes der kun få uheldige og dominerende butiksskilte. De fleste er tilpasset husets størrelse og udseende. Derfor kan butiksvinduerne let ses, og samtidig er det forholdsvis let for kunderne at finde rundt.

Skilt i V. Strandgade. Et moderne, enkelt og let opfatteligt skilt. Materialerne passer til murværket.

Om alle skiltetyper gælder

at skiltet først og fremmest skal angive butikkens navn, og evt. hvad der handles med. Der skal tages hensyn til skiltets læselighed, og som udgangspunkt skal det udformes på dansk,

Teksten på skiltet bør kun indeholde navn, branche samt symboler, bomærke, laugsmærke og lignende. Butikkens navn, indehaverens navn og den lokale identitet har førstehedsrang. Mærkevarereklamer må ikke indgå i skiltningen. Teksten må ikke kun indeholde kæde- eller branchenavn.

Man kan fremhæve forretningens identitet gennem et symbol eller bomærke, der enkelt og præcist fortæller om forretningen. Evt. de gamle laugsymboler i en nyere udformning.

For at undgå tidligere tiders overdimensionerede skiltning, er det nødvendigt at fastholde regler for skiltningen. For alle skiltetyper gælder nedenstående regler. Vedrørende facadeskilte, udhængsskilte, lysskilte og henvisningsskilte: Se de følgende 2 sider.

Hovedregler for alle skiltetyper

1. Skiltningen skal tilpasses bygningens størrelse, arkitektur og omgivelserne i øvrigt, og skal i princippet følge opdelingen af vinduer, døre og porte.
2. Skiltningens omfang skal begrænses til det nødvendige, og ingen skilte må være så store, at de dominerer facaden.
3. Udformning og placering af skilte på samme facade for forskellige butikker skal samordnes, så der opnås en god helhedsvirkning.
4. Skiltning må ikke dække over bygningsdetaljer og skal som udgangspunkt placeres i stueetagen.
5. Effektfarver, fluoriserende eller selvlysende farver tillades ikke.

*Billeder herover:
Et enkelt udformet
udhængsskilt i Nygade.*

*Billedet til venstre:
Udnyttelse af butiksru-
den til skiltning bestående
af enkeltbogstaver.*

*Billedet herover til højre:
Et moderne udhængs-
skilt i Algade med en
opfindsom blanding af
tradition og fornyelse.*

*Billedet til højre:
Facadeskiltning som
enkeltbogstaver direkte
på facaden i
Mellemgade.*

Hovedregler for facade- og udhængsskilte

1. Facadeskilte placeres umiddelbart over stueetasens vinduer og må ikke være sammenhængende over hele facadens længde.
2. Som udgangspunkt skal facadeskilte udformes med enkeltbogstaver og opsættes direkte på facaden, hvor dette er muligt.
3. Skilte på murpiller bør kun anvendes, hvor anden skiltning ikke er mulig - og kun i begrænset omfang.
4. Skiltetekst på butiksrunder må kun udføres med enkeltbogstaver. Der må ikke opsættes streamers, bortset fra midlertidig oplysning om udsalg og lignende.
5. Tilklæbning eller blanding af vinduer må ikke finde sted.
6. Der kan som udgangspunkt kun gives tilladelse til ét udhængsskilt pr. butik.
7. Arealet på et udhængsskilt skal generelt være mindre end 0,5 m². Skiltets fremspring fra facaden skal være mindre end 1 m. Skiltets underkant skal være mindst 2,30 m over terræn. Yderkanten skal være mindst 1 m fra fortovs kantens lodrette flugt.
8. Bundfarven i et udhængsskilt bør være i en mørkere nuance end selve teksten.
9. Opsætning af flag og vimpler må ikke finde sted.
10. Se i øvrigt side 15 vedr. alle skiltetyper.

Herover til venstre:
Enkel facadeskilting i
Algade tilpasset bygningens
proportioner.

Herover til højre:
Udhængs- og henvisnings-
skilt ved portåbning på
Torvet.

Til venstre:
Eksempel på lysskilting på
Torvet. Enkeltbogstaver sat
op direkte på facaden med
bagudrettet lys - corona-
belysning.

Hovedregler for lys- og henvisningsskilte

1. Lysskilte skal etableres enten som enkeltbogstaver med bagudrettet lys på facaden (coronabelysning) eller som spotbelyste skilteflader.
2. Lysarmaturkasser, lyskakler og lignende kan som udgangspunkt ikke opsættes.
3. Skiltning med neonskrift kan kun i særlige tilfælde tillades opsat på facaden.
4. Henvisningsskilte kan kun tillades opsat for butikker og virksomheder, der ikke har facade mod gaden.
5. Henvisningsskiltet skal placeres på bygningen tæt ved adgangen til virksomheden, f.eks. ved en portåbning.
6. Se i øvrigt side 15 vedr. alle skiltetyper.

I alle de her viste eksempler følger markiserne pænt vinduesformen og -opdelingen. Markisedugen er af lærred eller et stoflignende materiale.

*Herover til venstre:
Markiser i Algade.*

*Herover:
Markisedugen skal helst kunne trækkes ind, når butikken er lukket, som det ses ved disse markiser i Nygade.*

*Til venstre:
Markise i Nygade.*

Om markiser og baldakiner

Visse fødevarerbutikker har lovkrav om afskærmning for sollys. Derudover er der af vejrmæssige årsager hos nogle handlende et ønske om at kunne overdække arealet foran udstillingsvinduerne.

Ældre fotografier illustrerer, at der i næsten alle danske byer har været en enkel og smuk markisetradition med hvide lærredsmarkiser. Markiserne var placeret over de enkelte vinduer og respekterede således bygningsens helhed og specielt facadeopdelingens rytme.

Med butikshandelens voldsomme udvikling er der i de fleste byer etableret en del permanente faste baldakiner.

De faste baldakiner er svære at tilpasse et ældre hus, idet de ofte er udført i materialer, der ikke harmonerer med bygningen. Desuden kan de "skære huset over", således at man ikke nedefra kan se facaderne fra 1. sal og opetter og ej heller fornemme hele gaden/byrummet. I Ringkøbing midtby tillades faste baldakiner ikke. Se under hovedreglerne.

Løse stofmarkiser er den bedste løsning, eftersom de udenfor butikkens åbningstid kan sammenfoldes eller oprulles. Hermed kan de være med til at signalere, hvornår butikken har åbent.

Disse markiser i Algade følger pænt vinduesformen og -opdelingen. »Markisetungen« er desuden anvendt til skiltning.

Hovedregler for markiser og baldakiner

1. Stofmarkisens form og farve bør tilpasses bygnings arkitektur, så der tilsammen opnås en god helhedsvirkning herunder tilpasning til bygnings fagdeling, vinduesfag og dørformat.
  2. Store og gennemgående markiser i hele facadens længde tillades ikke.
  3. Markisedugen skal være af lærred eller et stofliggende materiale. Plastikbelagte overflader eller reflekterende materialer tillades ikke.
  4. Markiserne skal være foldbare og i princippet trækkes ind, når butikken er lukket.
  5. Markisedugen skal friholdes for skrift og reklamer. Markisedugens tunge kan dog benyttes til skiltning, hvis det er butikkens eneste skiltemulighed.
  6. Faste baldakiner tillades ikke.
  7. Af sikkerhedsgrunde skal følgende regler principielt overholdes ved løse stofmarkiser:
    - a. Markisens underkant skal være hævet mindst 2,3 m over fortovets niveau. Ved tunge- eller flæsekant: 2,2 m.
    - b. Markisens forkant skal altid holdes min. 1 m fra kantstenslinien.
    - c. Markisens fremspring foran facadelinien skal tilpasses de konkrete forhold - herunder gadeudformningen på stedet.
- I gågader, sivegader og på bilfrie torve er der ofte ikke nogen kantsten og derfor heller ingen kantstenslinie, som nævnt under 7, pkt. b.
- Hvis man ønsker opsat en markise her, kan der gives nærmere oplysninger om, hvor stor markisen må være ved henvendelse til Teknisk Forvaltning.

Et kvistvindue i V. Strandgade.

V. Strandgade.

Østergade.

Vellykkede ovenlysvinduer i en ejendom i Østergade.

Røde tegltage, tagform på 45°, kviste og ovenlysvinduer, der er tilpasset husets stil - alt er kendetegnende for Ringkøbing bymidte.

Ringkøbings røde tage

I Ringkøbing er der tradition for røde tegltage med 45 graders taghældning. Kun ganske få ældre huse har en anden tagform, idet der er enkelte bygninger med mansardtag - blandt andet den gamle borgmestergård.

Røde håndstrøgne vingetagsten har været næsten enrådende i byen, og der er kun få eksempler på ældre tage af andre materialer. Kirkens blytag og enkelte tage med naturskifer er blandt disse eksempler.

De røde tage er i høj grad med til at give Ringkøbing sit helhedspræg. Andre tagmaterialer vil kun i enkelte tilfælde falde ind i helheden.

Mange af tagene i Ringkøbing er i dag forsynet med kviste og tagvinduer. Førhen var det ikke sådan, fordi loftrummet ikke var udnyttet.

Der er enkelte eksempler på nyere huse med flade tage. Hvis facadelængden samtidig er for lang, er det vanskeligt at tilpasse bygningstypen i helheden.

Hovedregler for tag, kviste og ovenlysvinduer

1. Tagbeklædningen på alle bygninger skal være røde danske vingetegl i den traditionelle størrelse (ikke økonomilængder).
2. Der kan i enkelte tilfælde tillades andre tagbeklædninger, hvor historiske forhold taler for det (f.eks. naturskifer).
3. På udhuse, mindre tilbygninger og bygningsdetaljer kan andre materialer anvendes, f.eks. zink eller tagpap.
4. Tagformen skal som hovedregel være saddeltage med en taghældning på 45°.
5. Kviste og ovenlysvinduer skal tilpasses husets stil.
6. Den samlede længde af kviste skal være mindre end 1/3 af tagfladens samlede længde.
7. Ovenlysvinduer skal udføres, så de er mindre end tre tagsten høje og mindre end tre tagsten brede. Antal, placering, udseende og type skal godkendes af bygningsmyndigheden.
8. Hvor helt specielle forhold eller hensyn til anvendelse eller arkitektur kan dokumenteres, kan bygningsmyndigheden give dispensation fra reglerne.

To-rammet vindue med vandret og lodret sprosseinddeling i V. Strandgade.

To-rammet vindue med en vandret sprosseinddeling i Ø. Strandgade.

Fire-rammet klassicistisk vinduer i Nygade.

Seks-delt korspostvindue med lodrette og vandrette sprosser på V. Strandsbjerg.

Fire-rammet klassicistisk vindue i Algade.

Fire-rammet dannebrogsvindue på Chr. Hustedvej.

Eksempler på oprindelige gamle vinduer som er tilpasset bygningen i størrelse, opdeling m.m.

Vinduerne

I ældre bygninger er vinduerne opdelt i et mønster af mindre ruder. Lod- og tværposter opdeler vinduet i flere oplukkelige rammer, som igen kan være opdelt med spinkle sprosser. Den fine profilering af træet er med til at blødgøre den hårde lyskontrast mellem ude og inde.

Et tilmuret vindue eller et nyt vindue i en anderledes størrelse eller udseende kan helt ændre en bygnings facade og derved forstyrre den harmoniske helhed. Man bør derfor så vidt muligt bevare den originale opdeling af vinduer med små ruder.

Bundglaslisten

Den traditionelle metode med at kitte glasset fast, er vigtigt for vinduets udtryk. Metoden er igen ved at vinde udbredelse - også for termoruder. Bundglaslisten af træ kan udføres, så de minder om kit, men ofte virker de for store i forhold til vinduet som helhed. Bundglaslisten,

som udføres af aluminium, virker meget voldsomme i vinduer med de mindre dimensioner.

Termoglas

Hvis man ønsker at bevare de små ruder, og samtidig benytte termoglas, kræver det en kraftigere dimensionering af sprosserne. Dette giver imidlertid vinduet et tungere og ofte også klodset udseende. Derfor vil det være en bedre løsning enten at lave en forsatsramme eller et vindue med to koblede rammer, hvor den yderste ramme har de originale dimensioner. Isoleringsevnen kan komme helt på højde med moderne termoruder.

Andre materialer

Moderne metalvinduer og plasticvinders sprossedimensioner og materialevirkning virker helt fremmede i et ældre byhus, hvorfor de ikke vil blive godkendt.

Torvet: Et af de få eksempler på gamle, fint udformede støbejernsvinduer.

Hovedregler for vinduer

1. Oprindelige ældre vinduer bør repareres og bevares, hvis det er muligt.
2. Nye vinduer skal udformes i overensstemmelse med de oprindelige vinduer med hensyn til størrelse, materialer, udformning og farver.
3. Ved udskiftning af opsprossede vinduer skal nutidens krav om isoleringsevne løses ved forsatsrammer, forsatsglas eller koblede rammer. Det yderste lag glas skal være isat med kit.
4. Er vinduet ikke opdelt med sprosser (f.eks. dannebrogsvinduer) vil det normalt kunne tillades, at der isættes termoglas med trekantede træglaslister eller kit. Vinduets øvrige detaljer skal tilnærmes de originale.
5. Ved udskiftning af uheldige helrude-vinduer til sprossede vinduer, kan disse undtagelsesvis udføres som sprossevinduer med termoglas, hvis det vil være en klar forbedring af bygningens helhed.
6. Bundglaslister af metal eller plastic vil ikke kunne godkendes.
7. Størrelsen på udstillingsvinduer skal være således, at bygningen kan opfattes som en konstruktiv helhed fra sokkel til tag. Vedr. butikkens facade som helhed: se side 11 og 13.
8. Butiksvinduer skal som hovedregel udføres af træ efter samme principper som øvrige vinduer. Vedr. butikkens facade som helhed: se side 11 og 13.
9. Tilklæbning eller blanding af vinduer må ikke finde sted.
10. Hvis det efter byrådets opfattelse er arkitektonisk acceptabelt, kan butiksvinduer i helt særlige tilfælde udføres af aluminium. Sprosserne skal i dette tilfælde være meget tynde og specielt udformede.
11. Der må hverken isættes tonede ruder eller buet glas.

Ø. Strandgade.

V. Strandgade.

Vestergade.

Algade.

Ø. Strandgade.

Der er i Ringkøbing mange fine eksempler på gamle velbevarede døre og porte.

Ø. Strandgade

V. Strandgade

Døre og porte

er blandt husets væsentligste bestanddele.

I Ringkøbings ældre bydel er en del af de oprindelige døre endnu bevaret. Såvel dørene som portene er tilpasset facadernes øvrige proportioner.

Mange døre er forsynet med forskellige fyldninger og

dekorationer alt efter tidens stil og en del af dem er malet med kraftige glade farver, der tilfører bygningerne en personlighed.

Mange porte indgår ligesom døren som en del af hele facadens arkitektur.

Hovedregler for døre og porte

1. Nye døre og porte skal i alle detaljer udføres, så de er tidstypiske for huset og harmonere med resten af facaden. Oprindelige ældre døre bør repareres og bevares, hvis det er muligt.
2. Nye døre skal udformes i overensstemmelse med de oprindelige døre med hensyn til størrelse, materialer, udformning og farver.
3. Asymmetriske døre med sideparti i glas eller andet materiale vil ikke blive godkendt.
4. Glas i fordøre vil kun blive godkendt i begrænset omfang.
5. Alle døre - også butiksdøre - skal udføres i træ. Se næste pkt.
6. I særlige tilfælde kan det dog tillades at butiksdøren udføres i aluminium, når der er tale om særligt forarbejdede dørtypen med specielt udformede detaljer. Vedrørende butikkens samlede facade: se side 11 og 13.

Detaljer er en vigtig del af bybilledet. Ofte kan en detalje på bygningen være med til at fortælle husets historie. Billederne viser forskellige detaljer.

Herover er vist en af de gamle granittrapper i Nygade.

Nederst til venstre på denne og på næste side: Hvidmalede gesimser. En detalje, der er typisk for Ringkøbing.

På næste side: Flere eksempler på detaljer på bygninger i Ringkøbing. Murdetalje i formsten fra Nygade, et gammelt navneskilt på en bygning i Østergade og et årstal hugget ind i muren.

Detaljer

Skorstene, vinduer, velbevarede døre, særligt udformede gesimser, murudsmykninger, sålbænke, trapper, havemure m.m. er altsammen detaljer, der fortæller om livet i husene. Detaljerne er med til at gøre oplevelsen af byen større. Det er derfor vigtigt, at bevare selv mindre dele på bygningen og ikke skjule detaljerne med beklædning, skilte eller lignende.

Skorstenen

er en vigtig detalje. Den bryder tagryggens vandrette linie og er derfor med til at give taget karakter. Med fjernvarmens indførelse er mange af de gamle skorstene uheldigvis blevet fjernet. Man kan sige, at et hus uden skorsten er som et sejlskib uden mast. Skorstenen bør bevares, også selvom den ikke har nogen funktion i forbindelse med husets opvarmning. Den kan måske anvendes til aftræk fra brændeovn, køkken eller badeværelse.

De gamle skorstenspiber

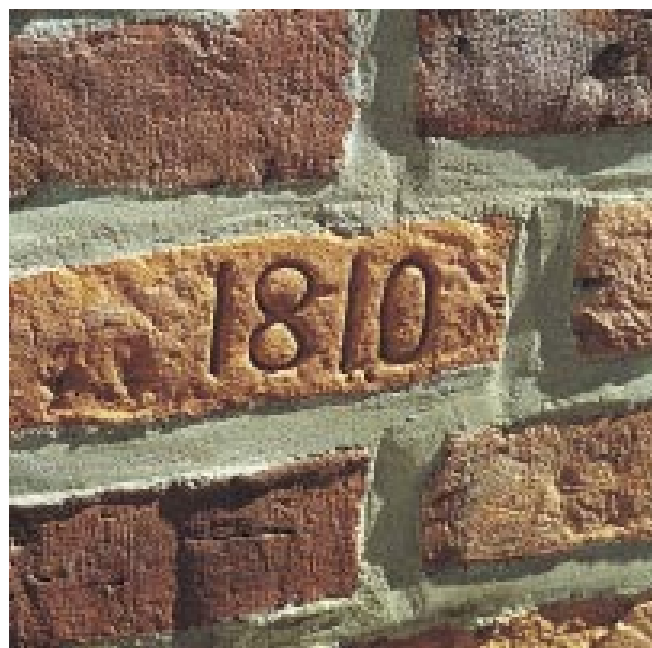
er ofte fint detaljerede og derfor helt i harmoni med bygningen. Derfor bør man ved renovering bevare skorstenene med alle detaljerne.

Tagrender og nedløb

er også vigtige detaljer. Mange steder er zink- eller kobbertagrender og nedløb udskiftet med plastic. Dette harmonerer dårligt med de øvrige materialer.

Trapper

De fleste gamle trapper er af granit. Desværre er en del af dem i tidens løb udskiftet med beton og belagt med klinker eller lignende. Dette virker fremmed for de gamle huse, hvorfor de gamle granittrapper bør bevares og genindføres, hvor det er muligt.

Hovedregler for bygningernes detaljer

1. Ved såvel renovering som om- og tilbygning skal alle bygningsdetaljer med deres udformning og placering tilpasses såvel helheden som den enkelte bygning.
2. Ved om- eller tilbygning skal skorstenen bevares eller genskabes i stil med huset, både hvad angår udformning, detaljer, samt placering og overflade.
3. Tagrender og nedløbsrør skal udføres i zink eller kobber ved såvel nybygning som om- og tilbygning.
4. Plastiktagrender og -nedløbsrør godkendes ikke.
5. De gamle granittrapper skal bevares.
6. Ved bygning af nye trapper skal der i særlig grad tages hensyn til gangbesværede og handicappede.

*Herover til venstre:
Bioslippen - et eksempel på en
af Ringkøbings mange slipper,
der forbinder hovedstrøgene
med hinanden.*

*Til venstre:
Algade - en sivegade, hvor
bilerne skal køre langsomt af
hensyn til gående, cyklende,
turister, handlende m.m.*

*Til højre ses eksempler på
gadeinventar, der med deres
materialevalg og udseende er
tilpasset den gamle bydel.*

Byens rum

Ringkøbing torve, gader og slipper er blandt byens aller-vigtigste byrum. Her kommer byens borgere oftest. Her udspilles de vigtigste daglige scener i byen, og her foregår højdepunkterne i byens liv. De centrale byrum er også det første sted byens gæster søger hen. Det er her, man promenerer og ser byen an.

Slipperne er et specielt fænomen for Ringkøbing. De er en vigtig del af det stramme gadenet, idet de forbinder de parallelle hovedgader med hinanden, samtidig med at de skaber en naturlig forbindelse fra gader til gårdrum og P-pladser.

Det er vigtigt at bevare helheden og sammenhængen i Ringkøbing midtby under hensyntagen til de mange ofte forskellige interesser i byens fælles byrum.

Gademiljø

Kulturelle udstillinger udendørs samt udstilling af varer i gader og på torve er med til at gøre byen levende for såvel de handlende som turister og andre gæster.

Det er derfor byrådets mål at bevare og udvikle det levende og oplevelsesrige by- og gademiljø med udgangspunkt i de eksisterende torve, gader og slipper.

Til gadehandel knytter sig en række problemer. Tit bliver fortove og gågader overfyldt med tøjstativer, parasoller, henvisningsskilte m.m. Det kan ofte fylde så meget, at der bliver mindre plads til fodgængere og måske også mindre plads til at se på varerne. Samtidig kan det være vanskeligt at opleve såvel bygningerne som de åbne rum i byen.

På billedet ses Torvet, der er et af byens samlingspunkter. Hotel Ringkjøbing på Torvet er et af de få bindingsværkshuse, der er tilbage i byen. Bygningen er opført omkring 1600, og derfor en af de ældste bygninger i byen.

Byrådets ønsker

Gadeudstillinger bør begrænses. Det kan f.eks. ske ved at fastlægge et afgrænset areal udfor hver butik, hvor der må udstilles. Der henvises i den forbindelse til de særlige gaderegulativer for de enkelte handlegader i Ringkjøbing.

De private udstillingsmontre, borde, bænke, parasoller m.m. bør fremstå som en helhed. Det kan opnås ved et samarbejde mellem de handlende med henblik på at opnå et helhedsbillede.

Det skal tilstræbes at højne kvaliteten af såvel det pri-

vate gadeinventar som det offentlige gadeudstyr. Derfor bør man minimere omfanget af færdselsskilte, henvisningsskilte, telefon- og elskabe og lignende og samtidig søge at få de tekniske installationer anbragt så hensynsfuldt som muligt.

På langt sigt er det byrådets hensigt at udvikle en eksempelsamling med gode eksempler på gadeinventar, der harmonisk kan indpasses i de forskellige byrum. Indtil da er det vigtigt at fastlægge følgende hovedregler for gadeinventar i det offentlige byrum.

Hovedregler for pladser, torve, gader og slipper

1. Antallet af færdselsskilte og henvisningsskilte skal minimeres til det mest nødvendige og udføres med de mindst mulige dimensioner.
2. De nødvendige skilte skal placeres under hensyn til såvel gademiljøet som byrummet som helhed.
3. Alle former for gadeinventar skal udformes og placeres, så de udtrykker kvalitet. Inventaret skal placeres, så det medvirker til smukke og hensigtsmæssige byrum. Der skal ved placeringen tages hensyn til bygningernes facader.
4. Udstillingsmontre, -stativer og -kasser og lignende midlertidigt gadeinventar skal placeres indenfor de rammer, der er fastsat i den enkelte gades regulativ.
5. Ved placering af gadeinventar skal der tages hensyn til trafikken i bred forstand, herunder tages hensyn til redningskøretøjer efter de fastlagte regler. Der skal tages hensyn til såvel gående som kørende, og der skal endvidere vises hensyn til gangbesværede, handicappede og svagtseende.

På billedet ses en del af den gamle stammehæk udfor Hotel Ringkøbing på Torvet.

De runddannende træer udfor det gamle rådhus på Torvet.

Et eksempel på naturstensbelægning i en af Ringkøbings gader. Pigsten, bordursten og brosten.

Træer

Det er vigtigt, både at træerne beholdes, og at nye placeres på strategisk rigtige steder. Dette kræver omtanke i forhold til de forskellige gaders kvaliteter. Det vil f.eks. ikke være en god idé at plante allétræer i en gade, der ikke har karakter af en allé.

Beplantning og hegn

Man ved fra gamle malerier, tegninger og fotografier at beplantning og hegn altid har indgået som en vigtig del af byens ældre tætte bymidte.

I Ringkøbings gamle gader er der meget beplantning i de private haver. Op ad husfacaderne har mange af husjerne plantet roser og forskellige former for klatreplanter, f.eks. efeu og vin.

Der har aldrig været reguleret for beplantning og hegn i byen før i nyere tid, hvor man bl.a. har beplantet torve og P-pladser udfra et bevidst ønske om at tilføre byen kvalitet og undgå tomme og øde pladser.

Belægningerne

på fortov og veje spiller en særlig stor rolle for det samlede synsindtryk af såvel torve, gader, slipper og gårdrum m.m. Ved at variere materialer og mønstre kan man både understrege forskelle mellem byrummene og samle dem med visse fællestræk. I Ringkøbings gamle gader og gårdrum. er naturstensbelægningen med til at skabe helhed.

Man kan derudover definere en bestemt anvendelse af byrummet. F.eks. vise hvor kørebanen er, vise fortovets placering, og vise hvor der evt. må placeres gadeinventar.

Ringkøbingmuren

- den gamle havemur med murede piller, afsluttet foroven af en trinpyramide - er byens lokale havemurstradition. I dag er de fleste af de ældste mure væk, men enkelte står dog stadigvæk. F.eks. i Grønnegade. Arkitekt Ulrik Plesner genoptog traditionen, bl.a. ved Ørnhøj-banens administrationsbygning på hjørnet af Enghavevej og I. C. Christensens Allé.

*Til venstre:
En typisk »Ringkøbing-
mur« i Mellemgade.*

*Herunder til venstre:
Et af Ringkøbings mange
solitærtræer. Dette står på
Kirkepladsen.*

*Herunder:
Et eksempel på en smuk og
funktional belægning. Her i
natursten og betonfliser.*

Hovedregler for træer, beplantning og hegn

1. Eksisterende beplantning og hegn må ikke uden byrådets godkendelse fjernes, hvis det ved sin placering, størrelse og udseende er med til at give byen karakter og identitet.
2. Ved ny bebyggelse skal der tages videst muligt hensyn til eksisterende beplantning og hegn.
3. Såfremt det af forskellige årsager er nødvendigt at fjerne eksisterende beplantning og hegn, f.eks. ved træsygdomme eller ny bebyggelse, skal der ske en ny beplantning eller etableres nye hegn, der medvirker til at understrege de særlige kvaliteter, der eksisterer i gader, torve og P-pladser.
4. Ny beplantning og hegn kan selv danne nye rum, hvilket kan udnyttes på torve og pladser.

»Nyhavnslampen« - en moderne og smuk belysning i Vestergade.

En mindre udgave af lampen »Kobberfaklen« i Vestergade.

En ældre lampe i Nørregade.

Ældre belysning på Torvet.

I Ringkøbing er der mange eksempler på lamper, der passer smukt til den gamle bydel.

Tekniske installationer

Den moderne udvikling af vores samfund har medført behovet for en lang række tekniske installationer. Imidlertid er disse og specielt deres udformning ikke altid forenelig med de kvaliteter, der karakteriserer bymiljøet i Ringkøbing. Elskabe, elledninger, antenner, telefonskabe m.m. hører med til bybilledet i dag.

Det er byrådets mål, at udformning og placering af de nødvendige tekniske installationer tager størst mulig hensyn til, at helheden i bymidten kan bevares.

Belysning

Konflikten mellem de forskellige belysningsformer i byens centrale rum, dvs. det høje og det lave lys og det fjerne og det nære lys, hænger bl.a. sammen med de forskellige krav, der stilles til kørende og gående trafik. Derudover kan man stille krav til at belysningen skal være i harmoni med byrummet som helhed.

I Ringkøbing er meget belysning placeret direkte på bygningerne og derved med til at understrege den gamle bydels specielle karakter.

På denne side ses en enkel, moderne, tilpasset gadebelysning i Ø. Strandgade. Lampen »Kobberfaklen« er opsat direkte på husene, hvorved facaderne er oplyste om aftenen. Gaderummet er dermed klart afgrænset af bygningerne, såvel om dagen som om aftenen.

Hovedregler for tekniske installationer og belysning

1. Alle tekniske installationer herunder elledninger, elskabe, telefonskabe, antenner m.m. skal med deres udformning og placering tilpasses såvel helheden som den enkelte bygnings udformning.
2. De nødvendige elskabe, telefonskabe m.m. skal udføres i zink. Plastik vil ikke blive godkendt.
3. Etablering af fællesløsninger kan nedbringe antallet af enkeltinstallationer. Derfor skal fællesløsninger foretrækkes, hvis det er muligt.
4. Alle tekniske installationer skal placeres således, at de kan ses mindst muligt og samtidig er til mindst mulig gene for bymiljøet og overfor naboer.
5. Tilslutning til radio og TV-modtagelse skal foretages til hybridnet.
6. Paraboler kan kun tillades opsat for forretninger, der forhandler radio- og TV-udstyr.
7. Belysningen skal være i harmoni med byrummet som helhed.

Råd og vejledning

Kommunen arbejder for at understøtte den positive udvikling i bevaringsarbejdet i midtbyen.

Derfor tilbyder teknisk forvaltning at bistå med råd og vejledning (dog ikke projektering) i forbindelse med facadeændringer, nye skilte m.m.

Grundejere og erhvervsdrivende opfordres til at henvende sig på teknisk forvaltning, før projekteringen påbegyndes med henblik på en drøftelse af den pågældende ejendoms muligheder.

Forvaltningens bygningsarkiv kan være til inspiration. Det indeholder bl.a. en række opmålinger af gadefacader og et fotomateriale af de fleste facader indenfor bevaringsområdet.

Sluttelig kan nævnes, at Ringkøbing kommune indsamler og opbevarer forskellige bygningsmaterialer fra nedrivninger, f.eks. teglsten og vingetagssten.

Materialerne kan for et mindre beløb tilbydes de private husejere og håndværkere til genbrug ved istandsættelse og reparationer af murværk, tag m.m.

Låneordning

Ringkøbing Kommune har for øjeblikket en særlig låneordning for private husejere i bevaringsområdet.

Låneordningen muliggør rente- og afdragsfrie lån til udskiftning af tag, døre, vinduer og kviste. Lånene forfalder ved ejerskifte. Ordningen er dog begrænset til de husejere, som har ejet deres ejendom fra før d. 1. jan. 1981. Byrådet vil i øvrigt i den kommende tid se på mulighederne for at modernisere låneordningen.

Tilladelse

Tilladelse til udskiftninger, ændringer m.m. i henhold til *bevaringsdeklarationen* kræves bl.a. til følgende:

Udskiftning af tage, døre, porte, vinduer, hegn, hegnsmure samt andre bygningsdele såsom tagrender, nedløbsrør, trapper, skorstene m.m. ligesom belysning og udvendige ledningsføringer på facaden og lignende.

Derudover skal der søges om tilladelse til ændring af facadefarver, materialevalg og overfladebehandling.

Projektmateriale og ansøgning

En ansøgning om tilladelse til ændring af eksisterende forhold eller nyetablering indenfor *bevaringsdeklarationens* område skal indeholde et projektmateriale, der så fuldstændigt som muligt oplyser om de pågældende ændringers konsekvenser. Det gælder udformning, farve og materialevalg.

En ansøgning må derfor, udover hvad der følger efter byggelovgivningen, indeholde et materiale, der giver kommunen mulighed for at bedømme ændringens omfang.

Projektmateriale bør indeholde følgende:

1. Et fotografi af bygningen eller en perspektivtegning med de nærmeste omgivelser og den tænkte ændring kopieret eller tegnet på.
2. En facadetegning med ændringen vist i mål 1:100 eller 1:50.
3. Et lodret snit af facaden med ændringen i mål 1:50 eller 1:20.
4. Detailtegninger i mål 1:20 eller 1:10 med f.eks. et skilts tekst vist i fuld udstrækning og endelige udformning.
5. Oplysninger om materiale, farver og udførelse skal være påført tegningerne.
6. Evt. udvendig belysning skal være vist på tegningerne.
7. Evt. farveprøver/materialeprøver vedlægges.

En sags forløb

Ejeren/brugeren, der ønsker at bygge nyt, om/tilbygning af en facade eller opsætning af et skilt eller lignende skal udføre et projekt, der kan godkendes af husets ejer og med dennes påtegning sendes til Teknisk forvaltning, plan- og bygningsafdelingen. Sagen vil herefter blive behandlet i forvaltningen.

Ved behandling af sagen vil det være afgørende, både at projektet er en forbedring sammenlignet med de eksisterende forhold, og at projektet følger hovedreglerne i denne vejledning.

*Generelt om fredning m.m.**Nogle bygninger*

er fredet i henhold til Lov om bygningsfredning. Der findes i øjeblikket 9 fredede bygninger i Ringkøbing by. 8 af disse ligger i den del af bymidten, der er omfattet af *Bevaringsdeklarationen*. Se side 6 og 7.

I tilfælde af ombygninger, ændringer, renoveringer m.m. af en fredet bygning er det Skov- og Naturstyrelsen, der er godkendende myndighed.

Bygninger omfattet af Bevaringsdeklarationen skal følge hovedreglerne i denne vejledning.

Byrådet er øverste myndighed i administrationen af *Bevaringsdeklarationen*. Derfor skal nybyggeri, ændringer, renoveringer, udskiftninger m.m. i bevaringsområdet godkendes af byrådet. Se også side 4-5.

Bevaringsværdi

er et begreb, som anvendes i Kommuneatlas for Ringkøbing Kommune, udgivet 1993. Alle bygninger i kommunen, der er opført før 1940, er i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen vurderet og har fået en karakter - en bevaringsværdi.

Bygningerne er herefter sorteret således:

Høj bevaringsværdi: bygninger i kategori 1, 2, 3.
Middel bevaringsværdi: bygninger i kategori 4, 5, 6.
Lav bevaringsværdi: bygninger i kategori 7, 8, 9.

I tilfælde af ombygninger, ændringer m.m. er det byrådet, der er godkendende myndighed. Som nævnt på side 35 er byrådet særligt interesseret i at bevare bygninger med en bevaringsværdi indenfor kategori 1-6.

Grønnegade set mod byen med sit karakteristiske forløb: Gaden er bred mod havnen og snæver mod byen.

Kommuneplan 1997

I Kommuneplan 1997 for Ringkøbing er der vedtaget mål, strategier og et handlingsprogram for bevaringsarbejdet såvel i by som på land.

Byrådet finder, at der er mange bevaringsværdige huse og miljøer også udenfor den del af bymidten, hvor bevaringsdeklarationen er gældende.

Byrådet vil i den forbindelse bl.a. arbejde for, at følgende vejstrækninger og byområder bliver omfattet af bevaringsbestemmelser i lighed med bevaringsdeklarationen i bevaringsområdet. Det drejer sig om områderne ved I. C. Christensens allé, Chr. Hustedesvej, St. Blichersvej, Nørredige, Mylius Erichsensvej, Tangsvej, Hoffgaardsvej, Fjordallé, Kongevejen og langs Holstebrovej. Det samme er gældende i byzonebyerne Lem og Tim, samt i landsbycentrene og landområderne.

Kommuneatlasset danner grundlag for byrådets vurdering af, hvilke ejendomme der er bevaringsværdige samt indgår som administrationsgrundlag ved ansøgning om nedrivninger, ombygninger og udskiftninger af bygningsdele.

Byrådet vil i forbindelse med udarbejdelse og sagsbehandling af lokalplaner vurdere samtlige bygninger indenfor den enkelte lokalplans område efter de bedømmelseskriterier, der er benyttet i kommuneatlasset. Byrådet er særlig interesseret i at bevare bygninger med en bevaringsværdi indenfor kategori 1-6.

Kommuneatlasset omhandler i øvrigt ikke bygninger opført efter 1940. En stor del af kommunens ejendomme er derfor ikke vurderet eller bedømt ud fra de kriterier, som er anvendt i atlasset, selvom de må karakteriseres som bevaringsværdige.

Kommuneatlas Ringkøbing.

Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen
i samarbejde med Ringkøbing Kommune, 1993.

Byens skilte - et vigtigt træk i byens ansigt.

Stig Nørhald og Kunstakademiets forlag/
Arkitektens forlag, 1993.

Byens rum - et katalog om pladser og gader.

Håndværksrådets forlag, 1988.

Bedre byrum.

Jan Gehl, Lars Gemzøe, Bo Grønlund og
Steen Holmgren. Dansk Byplanlaboratoriums
Skriftserie, nr. 40.

Vinduer, tradition, vedligeholdelse og forbedring.

Det særlige Bygningssyn, Fredningsstyrelsen, april 1977.

Byernes forældelse og fornyelse.

Byfornyelsesselskabet Danmark, september 1994.

Den bevaringsværdige bolig på land og i by.

Miljøministeriet, Fredningsstyrelsen, 1984.

Om byggeskik og vedligeholdelse.

Miljøministeriet, Fredningsstyrelsen, 1983 og 1984.

Byhuset.

Curt von Jessen m.fl. København 1980.

Ringkøbing Købstads Historie.

Carl Lindberg Nielsen.
Udgivet af Ringkøbing Byraad.
A. Rasmussens Bogtrykkeri ca. 1970.

Ringkøbing I.

Den gamle byplan og arkitektoniske værdier.

Ejvind Draiby, eget forlag, 1963.

Ringkøbing II.

10 år for Ringkøbing 1964-1974.

Ejvind Draiby, eget forlag, 1974.

Ringkøbing gadebilleder, dengang og nu.

Jens Aarup Jensen, Jørgen Borg.
Bollerup Boghandels Forlag, 1981.

Ringkøbing set fra Østergade.

Poul Ellerbek.
Bollerup Boghandels forlag, Ringkøbing 1989.

Ringkøbing Kommuneplan 1997.

**Foto- og billedarkiv på Ringkøbing Museum og
Teknisk Forvaltning.**